

700. godina dubrovačkog pomorskog prava

Svršetak

Prigodom 700. obljetnice stupanja na snagu Dubrovačkog statuta i ujedno 700. obljetnice kodifikacije Dubrovačkog pomorskog prava, Redakcija »Našeg mora«, časopisa kojemu je iznad svega na srcu unapređenje pomorstva i njegovo proučavanje, odlučila je da kao prilog ovom značajnom jubileju u povijesti Dubrovnika i njegova pomorstva, objavi na hrvatskom jeziku Sedmu knjigu Statuta — knjigu u kojoj je sadržano pomorsko pravo; odlučila je također da skine veo sa one srednjevjekovne latinštine kojom je napisana, a koja je danas, dostupna samo ograničenom broju istraživača pomorstva, te da na taj način izide ususret i onim istraživačima koji ne vladaju latinskim jezikom, kako bi mogli dalje produbljivati dubrovačko pomorsko pravo, i svim ljubiteljima mora i pomorstva, kako bi mogli čitati.

XLI. O ROBI KOJA SE PREVOZI U MARKU

Roba koja se prevozi u Marku Ankonitansku prevozi se ovako, naime: da se prevozi centenar¹ za centenar kako jarećih tako bravljih koža, i jedan centenar sukna oliora za dva (centenara) bravljih koža, i libre MCCC voška dubrovačke mjere, za jedan centenar bravljih koža, i koža katablata CXXV za jedan centenar kordovana, i jedan milijar vune inbojate za jedan centenar krzna, i stotinu skjavina dvostrukih za jedan centenar kordovana.

¹ mjera koja sadrži u sebi 100 libara ili 100 drugih jedinica, na pr. 100 stara ili 100 spuda.

XLII. O NOVCU KOJI SE PREVOZI NA BRODU

Novac koji se prevozi na dubrovačkom brodu koji plovi Jadranom sa entegama, mora ići na rizik vlasnikâ toga novca, ako propadne usljed nevremena i gusarskog napada što se može dokazati; i od sveg dobitka koji bi bog dao iz tog novca, i također od najma tamo i natrag, i od svih koristi koje bi brod mogao imati, dva dijela treba

da dobije brod i mornari, a treći dio treba da dobije sam novac.

XLIII. O BRODOVIMA KOJI IZLAZE IZVAN JADRANA

Ako bi brod isplovio izvan Jadrana s entegama vo-
ljom vlasnika novca, taj novac mora ići na rizik vlasnika
što se tiče dokazanog nevremena i napada gusara. I od
čitavog dobitka koji budu imali, prije rečene entege treba
da dobiju polovinu dobitka, a drugu polovinu treba da
dobije brod s mornarima.

XLIV. O BRODOVIMA KOJI PLOVE S ENTEGAMA

Brodovi koji plovo s entegama kako po Jadranu tako
izvan Jadrana, koliko novac toliko roba na ime entega,
moraju imati zajedničku sudbinu, i ako bi se desila neka
šteta, što ne dao bog, usljed dokazanog nevremena i na-
pada gusara, ta šteta mora pasti zajednički na sve vlas-
nike entega. I ako bi koja osoba htjela poslati neku svoju
robu da se proda s brodom koji plovi s entegama, s ti-
me da se ta roba uključi u entege, ta roba ide na rizik
onoga koji šalje, ali kad roba bude prodana, novac do-
biven za nju mora da dođe i da se stavi s ostalim ente-
gama i taj novac kasnije treba da ide na zajednički rizik
sa svim ostalim.

XLV. O ENTEGAMA KOJE PISAR BRODA MORA ZAPISATI

Brod koji bude isplovio iz Dubrovnika bilo po Ja-
dranu bilo izvan s entegama, sve te entege pisar treba
da zapiše u brodsku knjigu i ujedno od koga su te entege
bile primljene, kako od patruna tako od drugih. I neka
se zna da u svemu treba vjerovati pisaru.

XLVI. O OČITOVANJU KOJE NOKJER I MORNARI TREBA DA UČINE PATRUNIMA

Naređujemo, ako bi neki brod namjeravao isploviti
iz Dubrovnika s entegama, da su nokjer i mornari, prije
isplovljenja, dužni očitovati patrunu ili patrunima broda,
a i vlasnicima entega koje plovo na njemu, tako da budu
sve skupa, ili njihov veći dio, što i koliko nose na istom
brodu. I ako bi isplovili iz Dubrovnika, a ne bi učinili
kako rekosmo, rečeni nokjer s mornarima treba da plati
našoj općini dvadeset i pet perpera, od koje globe nika-
kvu stetu nema da trpi brod ili vlasnici entega, nego
samo nokjer s mornarima. I pisar je dužan da ih prijavi
knezu i vijeću, a ako ne bi prijavio, mora da plati našoj
općini pet perpera.

XLVII. O BRODU KOJI PRETRPI BRODOLOM

Potvrđujemo, ako bi neki brod plovio s entegama i
pretrpio brodolom, da se taj brod mora nadoknaditi iz
dobiti koju je sam ostvario i iz dobiti samih entega, ali
ne iz njihovog kapitala.

XLVIII. O ONIMA KOJI PRIMAJU ENTEGE U JADRANU

Naređujemo, ako bi neki nokjer s mornarima primio
entege pod uslovom da plovi po Jadranu, da ne smije izići
iz Jadrana bez dozvole većine vlasnika kojih su entege.
I ako bi išli izvan Jadrana bez njihove dozvole, a prop-
ao bi koji dio novca, što ne dao bog, sve moraju platiti
nokjer i mornari, a novac da ne pretrpi nikakvu štetu.

XLIX. O ONIMA KOJI IZGUBE OD ENTEGA

Naređujemo da svi brodovi koji plovo s entegama Du-
brovčana i izgube od novca koji su uloženi u entege, a
također kako od robe tako od žita, ili od bilo čega drugoga
što bi bilo uloženo u entege, kao što moraju imati dio
dobiti, tako hoćemo da moraju snositi štetu u naknadi,
svatko za sebe, kako brod tako mornari.

L. O ONIMA KOJI SU U KOLEGANCIJU U JADRANU

Ako Dubrovčanin primi od drugog Dubrovčanina u
koleganciju kako novac tako robu pod uslovom da plovi
po Jadranu, taj novac ili roba mora ići na rizik onoga
čija je nedvojbena. I o dobiti koju će imati, vlasnik

novca ili robe mora dobiti dva dijela, a on će dobiti treći;
osim ako sam vlasnik nije sklopio s njim drugi ugovor.
I neka se zna da on ne smije izaći izvan Jadrana bez nje-
gove dozvole, i ako bi izišao bez njegove dozvole, a nešto
se desilo s novcem, sav rizik pada na njega i njegova
dobra.

LI. O ONIMA KOJI PRIME NEŠTO U KOLEGANCIJU I IZGUBE OD TOGA

Ako koji Dubrovčanin primi u koleganciju kako novac
tako robu i izgubi od tog novca ili robe, i vlasnik novca
ili robe bude htio uzeti je, slobodno mu je učiniti; a onaj
koji je od toga izgubio nema trpjeti nikakvu štetu. Ako
pak vlasnik novca bude htio ostaviti taj novac njemu, on
je dužan zadržati taj novac i s njim ploviti, dok ne bude
mogao nadoknaditi štetu. I ovo se odnosi na trgovca, a
ne na brod, osim ako je među njima bio sklopljen drugi
ugovor.

LII. O MORNARU KOJEGA NJEGOVI DRUGOVI ŠALJU S NOVCEM

Ako bi mornar bio poslan od njegovog nokjera sa
društvom svojim i svojih mornara, s novcem u neko mje-
sto ili izravno(?) (per repusturam) ili kao posrednika (per
tramessam) ili na neki drugi način, tom mornaru, u sporu
s nokjerom i rečenim njegovim mornarima, treba da se
vjeruje u pogledu novca i poslova zbog kojih bi bio pos-
lan, osim ako bi među sobom imali valjane svjedočke ko-
jima se mora vjerovati.

LIII. O ONIMA KOJI NE ULOŽE SAV NOVAC

Neka se zna, ako na nekom brodu izvan Dubrovnika
ostane novca od entega, i počne se ulagati taj novac i ne
uloži se sav, a mornari uz pristanak nokjera ulože svoj
novac koji imaju od paraspodija u neku robu i uz prista-
nak nokjera oni okcaju tu robu na brod, i taj brod
sretno stigne u Dubrovnik s onom robom i novcem koji
im je ostao od entega, da patrun toga broda koji je ostao
u Dubrovniku i nije išao s njim, ima pravo na toliko robe
koliko je ostalo u novcu od rečenih entega koji nije bio
uložen, srazmjerno onomu što mu pripada po udjelima, a
novac mora ostati onim ljudima kojih je bio.

LIV. O ONOMU KOJI UKRCA NA BROD KRIJUMČARSKU ROBU

Ako bi mornar ukrcao na brod krijumčarsku ili za-
branjenu robu, skriveno od nokjera ili patruna toga broda
koji bi bio na brodu ili van njega, mornar mora nadokna-
diti svu štetu koja bi nastala zbog te krijumčarske ili za-
branjene stvari. I to isto što je rečeno za mornara, treba
da važi za patruna i nokjera.

LV. O ROGANCIJU

Tko god primi nešto u roganciju, neka se zna da on
ne smije dijeliti ni odvajati od sebe i svojih stvari ono što
je primio; i ako bi odvojio od sebe i od svojih stvari ono
što je primio u roganciju i na tome se desila neka šteta
ili bi propalo, onaj koji je to nosio i primio dužan je na-
doknadi toj osobi od koje je primio; osim ako su iz-
među sebe sklopili drugi ugovor prema kojemu bi on pri-
mio tu stvar pred valjanim svjedocima.

LVI. O STRINI¹ I PEDOKIJI²

drugo uz pristanak većine onih koji se nalaze na brodu,
prema načelima havarije.

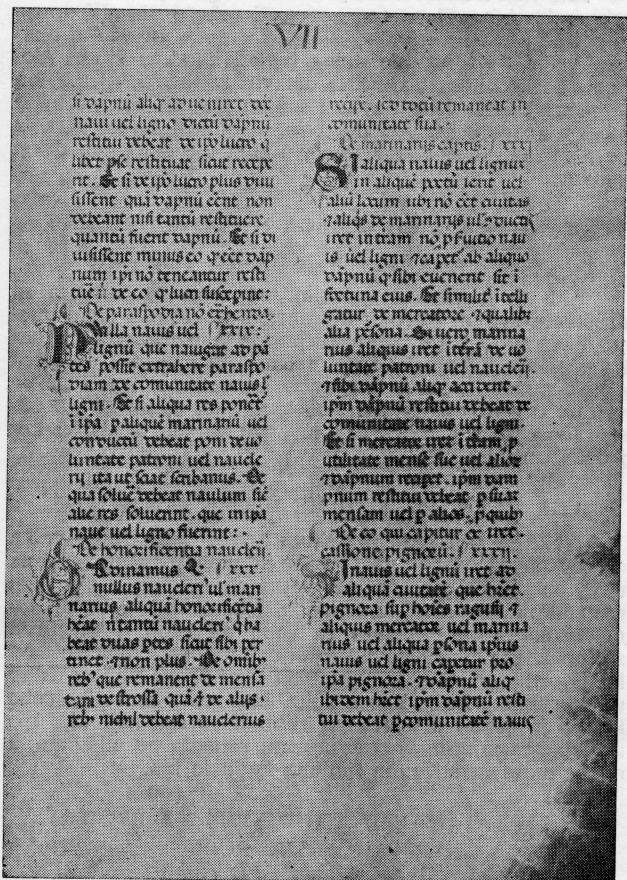
Zahtjevamo, ako bi neki brod na kojemu bi plovili
trgovci dao nekomu nešto za strinu ili pedokiju, ili nešto
u svrhu spasa broda i imovine na tom brodu, da se to
mora vratiti i namiriti iz čitave imovine koja je na njemu

¹ iskvareno od strena što znači poklon, dar. Ovdje
znači poklon koji većina ljudstva na brodu daje koman-
dantu neprijateljskog broda da bi brod ostavio na miru.

² od pedota, pilot. Plaća koja se daje pilotu da provede
brod po opasnim plićacima.

LVII. O ONIMA KOJI NEMAJU NOVACA
DA NABAVE SVOJ TERET

Ako neki nokjer sa svojim mornarima ne bi imao dovoljno novaca da nabavi teret za svoj brod, slobodno mu je s mornarima uzeti zajam od kogagod može, na udio čiste dobiti.

Jedna strana VII knjige Statuta

LVIII. O ONIMA KOJI BACAJU ŠTOGOD S BRODA
U MORE

Naređujemo, ako bi se netko usudio baciti nešto s broda u more bez pristanka nokjera i većine onih koji su na brodu, da je onaj koji bi bacio dužan nadoknaditi sve ono što bi bacio.

LIX. O ONIMA KOJI UNAJME BROD BEZ MORNARA

Naređujemo da svatko tko uzme brod ili barku u najam bez mornara snosi rizik za taj brod ili barku koju je uzeo, osim ako bi između sebe napravili drugi ugovor. Sve pak barke koje prevoze vino u vrijeme berbe grožđa, i u polasku i u povratku, moraju ići na rizik njihovih vlasnika čije su te barke.

LX. O ONIMA KOJI UZIMLJU U NAJAM BARKE
NA UDIO DOBITI

Naređujemo da svaki onaj koji uzimlje u najam barkusij ili barku ili lađu na udio dobiti i koji bi taj brod, s dozvolom ili bez dozvole, po završenom putovanju doveo u dubrovačku luku i izvukao do na kraj toliko da čovjek može proći između vode i broda, ne gazeći po vodi, ako bi poslije toga taj brod nastradao, da onaj koji ga je uzeo nije dužan ništa nadoknaditi za taj brod.

LXI. O ONIMA KOJI UZMU BROD
BEZ DOZVOLE PATRUNA

Tkogod bi uzeo barkusij ili drugi brod bez dozvole patrolna broda, i taj bi brod nastradao, onaj koji bi ga uzeo dužan je nadoknaditi taj brod patrolnu čiji je bio i povrh toga svakog mjeseca jedan romanat.¹

¹ bizantinski novac nazvan po caru Romanu.

LXII. O ONIMA KOJI UZIMAJU BARKU
ZA VRIJEME BERBE GROŽĐA

Naređujemo da svaki onaj koji uzme u najam barkusij, barku ili londru za čitavo vrijeme berbe grožđa, neka se zna da onaj koji je uzeo te brodove ima pravo da s njima vrši berbu, i da ima pravo dati ih drugima u svrhu berbe, i da se s rečenim brodovima može služiti do blagdana sv. Mihajla. I poslije završene berbe smije s tim brodovima napraviti jedno putovanje da doveze vodu i jedno putovanje da doveze drva. I ako bi se kroz to vrijeme desila neka šteta na tim brodovima ili njihovoj opremi, čitava šteta pada na patrolne tih brodova.

LXIII. O BRODU KOJI SE NEKOMU POSUDI
BEZ NAPLATE

I bilo koji brodovi koji se posude nekoj osobi bez naplate, ako bi se desilo da ti brodovi nastradaju, svu štetu snosi patroln broda; i ako bi među njima nastao spor, a ne bi imali svjedoke, treba potpuno vjerovati patrolnu rečnoga broda.

LXIV. O ONIMA KOJI UNAJME BROD ZA BERBU
GROŽĐA U ODREĐENOM MJESTU

Ako bi netko unajmio neki brod zbog berbe grožđa u određenom mjestu ili za određenu luku, pa bi sa tog mjesta pošao na drugo mjesto ili luku i trgao drugdje, on mora platiti najam za dva putovanja. I neka se zna, da se čitav Šipan smatra jednom lukom, čitav Lopud jednom lukom, čitava Kalamota jednom lukom. Zaton s Poljicem jednom lukom. Čitava Ombla do vode koja se zove Kurila jednom lukom. Čitav Sumet je jedna luka. Čitav Gruž s Lapadom i Sv. Martinom je jedna luka. Čitava Župa i Srebreno i Mlini je jedna luka. Čitav Plat je jedna luka. Cavtat je jedna luka.

LXV. O ONOMU KOJI PREKRAVA VINO
IZ BARKE U BARKU

Ako bi neki od rečenih brodova bio dat za putovanje u vrijeme berbe grožđa i onaj koji je uzeo brod bi iskrcao iz njega vino i prekrcao ga u istoj luci na brod drugoga, i ponovno bi ga nakrcao vinom u istoj luci, neka se zna da je on dužan platiti za dva putovanja.

LXVI. O ONOMU KOJI NE MOŽE NAKRCATI BROD
U VRIJEME BERBE GROŽĐA

Ako netko uzme brod za putovanje u vrijeme berbe grožđa, i ne bi mogao nakrcati taj brod svojim vinom i primio bi na rečeni brod vino drugoga, neka se zna da sva vozarina koju bi primio za drugo vino, mora pripasti patrolnu toga broda.

LXVII. ZAKLETVA PISARA BRODA

Kunem se na sveta božja evanđelja da ću savjesno, bez prevare i zle namjere popisati svu robu koju će trgovci ukrcati na brod, kako za vlasnika broda tako za vlasnika robe; i da ću znakove sve robe koja bude ukrcana, a bude označena precrtati u bilježnicu. I da ću treći dan po isplavljenju iz luke gdje bismo krcali ili ranije, dati napisмено svakom trgovcu njegovu robu sa znakom, kako bude upisano u moju bilježnicu. I ako bi patroln broda ili nokjer sklopio kakav ugovor ili sporazum s trgovcima ili mornarima, i ako bi i jedna i druga strana došla k meni i htjela da taj ugovor ili sporazum zapišem u moju bilježnicu, ja ću ga propisno, bez prevare, zapisati.

Kraj VII knjige